

XX.
AQUINCUMI
KÖLTŐVERSENY

DÖNTŐBE JUTOTT KÖLTEMÉNYEK

MMXVII

Az Aquincumi Múzeum,
a Magyar Írószövetség
és a Pannon Művészet Alapítvány,
meghirdeti a

XX. AQUINCUMI KÖLTŐVERSENYT!

A MŰVEKET EBBEN AZ ÉVBEN EGY ÉVFORDULÓ JEGYÉBEN VÁRJUK:

HADRIANUS 117-BEN KEZDTE CSÁSZÁRI URALKODÁSÁT.

A HÍVÓMONDAT:

„POTEST EX CASA VIR MAGNUS EXIRE.”
„KUNYHÓBÓL IS SZÁRMAZHAT NAGY FÉRFI.”
(*Seneca*)

Klasszikus formában írt (alkaioszi, szapphói, anakreóni, aszklepiádészi, hexameter, disztichon, leoninus, stb.) pályaműveket várunk, egy pályázatban legfeljebb kettőt.
Egy-egy vers terjedelme ne legyen több 32 sornál!

Beérkezési határidő: 2017. március 27.

A pályaműveket kizárólag e-mail-ben várjuk!
(kurucz.katalin@iif.hu)

Az előzsűri bírálata alapján döntőbe jutott versekről e-mail-ben adunk tájékoztatást április 3-tól.

DÖNTŐ ÉS EREDMÉNYHIRDETÉS:

2017. ÁPRILIS 8. 11.00.

(AQUINCUMI MÚZEUM, BP., III., SZENTENDREI ÚT 139.)

A döntőbe jutott művek, színészek tolmácsolásában hangzanak el.

I díj: Arannyal ékesített babérkoszorú.

II. díj: Ezüsttel ékesített babérkoszorú.

III. díj: Bronzzal ékesített babérkoszorú.

Közönségszavazással.

Különdíjak.

EPIGRAMMAÍRÓ VERSENY

A HELYSZÍNEKEN MEGADOTT TÉMÁBAN.

I.

Seneca-ra hangolódva

Megszépít az erény mindent – úgymond –, amit átjár,
Gerjedvén abból isteni nagy Kunyhóban született több nagybecsű férfi eleddig,

Míg palotában sok nemtelen éltü személy;
Csúf, s kicsi termethez társulhat bölcs, eszes elme,
Szebb testhez pedig épp éktelen ostobaság.
Legkisebb fiúé lesz régi mesékben a szép lány,
S vesztenek érdeemesült, udvari főlovagok,
Rossz gebe változik át majd táltosodó paripává,
S lába törik ménnek versenye vége felé.
Ősz öregek vígak, mert bennük pezsdül a lélek,
Sok fiatalnak a lét csak csupa szenvedelem.
Nélkülözőkben nő a remény és tisztul a lélek,
Míg a vagyonsfűtés megnyomorítja a dúst.
Szorgalom által jut diadalra a jámbor alantról,
S gazdagon egyre veszít kincset a renyhe vagány.
Észbe vegyed Senecát, ki a jó erkölcsre vezérel,
Jóllehet ő maga is botladozott eleget!

szeretet.

Jóra való vágy késztesen hát téged is arra,
Hogy becsületre vigyed majdan a szalmatetőd!

II.

Hadrianus (Egy történész dilemmái)

Hadrianus, mondd, mért és hogy léptél Te a trónra?
Traianus volt? Vagy asszonya tett oda fel?
Vagy tán egyszerűen kiszemeltek egyet a sokból
S így történt meg a Te nagyszerű fölmeneted?
S mondd el már, a görögség mért s mikor is ragadott meg?
Mért volt az, amiért kebled erőst buzogott?
Szókratész vala az, aki elcsavará fejedet, vagy
Szapphó s Alkaiosz kapta el, óh, szívedet?
És mért fájt neked az, hogy a hébereket „körülírják”
Megjelölendő, hogy Isten gyermekei?
Intoleráns voltál, avagy érdes római véred
Nem tűrhette eme ő s héber hagyományt?
S mondd, na, de mondd, mi esett meg ott, zord Pártusi földön?
S hogy verted le a nagy Bar Kohba hős erejét?
És mire volt jó, mondd, Te, kívágni a hősnek a nyelvét
Mily barbár diadal volt az egy rómainál?
S Hadrianus, nos, mondd a fiúszerelm mire szolgált?
Még görög mestereid oltották Tebeléd?
Vagy tán hát igazán csak a férfi szerelme a vonzó
Formás férfiizom az igazi ideál?
S Antinous hogy halt meg, mondd, a drága szerelmed?
Hogy nyelhetette el őt hullámozó hatalom?
És hogy nyert császárjogot a pedofília ott hol
Rég a család gyönyörű éthosza volt etalon?
S mondd, kérlek a humánus, hogy tolerálja a fegyvert
Hogy fér meg idea és fegyverropogás?
S hogy sikerült birodalmi nyugalmat szerzeni ott, hol
Intrika dúl folyton, s imbolyog a teli trón?
Nem fér, jaj, a fejembe a sok bűsz és buja kérdés
Ám felelet tudom én, nem lesz, s nincs nyugalom
Ezt kideríteni már nem fogja, de senki se nekem
És most már bizony az agg Idő titka marad.

III.

Nem számít

Óh, születési helyed nem oszt és nem szoroz abban
Mily tudományokat is adsz el a halpiacon
Nem számít, de nem ám, hogy hol és merre születted
Sokkal érdekesebb, hogy ki nevelt fel, Öreg!

IV.

Mit gondolsz, Plotinám?

(Traianusék így morfondíroznak a kis Hadrianusról)

Mottó: „Potest ex casa vir magnus exire.”

– Kunyhóból is származhat nagy férfi.
(Seneca)

-Mit gondolsz Plotinám, nézd, itt ez az árva kis öcskös,
Áfer gyermeke, „Graesculus”, úgy szaval ő görögül, mint
más latinul! Meglásd, még lenge szakállat ereszt, oly
göndörödött, mit láthatsz Glaukosz, Pindaros arcán...

*-Kedvenc játékát, Bar Kobbát játssza a gyermek,
csak ne vezesse a sorsát véres, vad viadalhoz!*

-Bölcs „görögünk” tán császár-trónra csücsül, hova én már
akkor rég nem ülök, hiszen alszom a római márvány
szarkofagoszban mély, örök álmom, az isteni réten
Léthe vizéből kortyolgatva a lét feledését...

*-Nézd, úgy telnek az évek, nem lesz már nekem, érzem,
göndör, szöszeke fiam, sem lányom, gyöngykacagással...*

-Így az utódom az isteni trónon Publius öcskös,
s éppen jó lesz, bár ne csalódjon a római polgár
benne szemernyit, majd meg is írja a Révai lexi:
kőfala készül brit szigeten, de provincia-szerte!

*-Nem kívánja a hódítást, inkább a batárok
védelmét, megerősítését tűzi ki célul.*

*Végigutazza egész birodalmát, „mintaturista”,
s parthusiakkal békét köt majd, Pannoniában
kormányzó lesz, szép palotát épít a jövőnek.*

-Ő is védeni fogja a gyermekeket, s ahogy engem,
őt is megrágalmazza majd, hogy pedofil lett!
Oly jellemző, sárba lehúzni, ki példa lehetne...
Mások aszondják, mégsem tettem utódnak a kölköt,
halva feküdtem, s dublőr súgta füledbe, te asszony:
császár ő legyen, isteni döntés, hallja a város!
Mit gondolsz Plotinám az eset több változatáról?

*-Mit változtat a történelmen a módszer, az eszköz?
Oly pletykás a világ, kitér is érdekel itt a valóság...?
Érzem, nem fog krisztushívő népeket ölni,
s híis palotákkal jól teletervezi majd Európát!*

V.

Ovidius elégiája

Annyira van távol viharoktól csendes öbölben
várakozó, vízjárta hajó, mint félelem alvó
kisgyerekektől, álmukat őrző édesanyákhoz
bújva. Nekem, minduntalan éber, képzeletéből
élni talán képes kitaszítottnak menedéket
Morpheusom mért adjon? Ahol szűk térben a múltat
gyenge morajlással valahogy még őrzi Vezúvként
mélyen a szív, sokszor csak azért, látása belülről
mindig emésszen, tűzben elégessen nyomorultat,
Mercurius nem visz felüdítő hírt oda már. És
lassan a vér sem. Nem csoda, hogy nem kell hazug ábránd.
félrevezethet két lecsukott szemhéj, hiszen áltat,
mert feledés prédája lehet sok, régi időkben
tisztá valósággá nemesült emlék, ami támasz
messzire űzött számkivetettnek. Kaptafaegység
lábaimat nem tette kacszózává koszorúig
megtehető úton. Be nem álltam képmutatónak.
*Nincs nyomom ott, hol dicsfénnel övezhetne hatalmat
bárki, ha császár szájára szerint szól.* Vén fületem most
is nyitogatná nők suhogó kelméje, az illat
csáberejében bízva merészebb meztelenekből
felszabadultan felszakadó sóhaj. Ki becézzen?
Mintha sosem vett volna körül szolgák muzsikáló
nyelve, uruk sestertiusát gyűjtő gázsulálók
hangja, a Maecenas tavis himnusz kreatúrák
mása, cselédkórus java, hízelgő zene. Asszony
sem keres énmellettem erénycsösz. Így felemás lét
lett a jutalmam. Városomat nem láthatom. Olykor
otthoni szép nyár hajnalait majdnem felidéző
reggeleken, bár kis kikötőben, révkalyibáknál
fordul az arcom Róma felé. Nap kelne mögöttem.
Nyúlik az árnyékom, simogat házfalakat, elérve házam.

VI.

Egy népficsúr

(Illyést (ki)fordítva)

Azt, hogy a nép fia vagy, igazolnod, sejh, ma nem azzal

Kellene, honnan *jössz*, - azzal, ecsém, **mire** *mész*!

VII.

Várom a császárt

Hittem a nagy Senecának, ezért
Nádfödeles, vén házba születtem.
Véltem: itt lehetek nagyszerű férfi, ha hagyják.
Hajdan a jó szemű pap, vagy a bölcs tanító
Átvezetett volna a fényre, de hagyjuk...
Nincs ma esélyem sem: bűsz barbár csapatok
Földbe tiporják még a mosolygós álmaim is.
Lángol a völgyben a kunyhónk, elmenekültek az élők,
Várom a császárt, megszabadíthat a kvádtól,
Hű szolgája leszek, tán még enni is ad,
Megtűr, épp kicsiségem az ára a megmaradásnak.

VIII.

Szerelem isten dala

(Jótékonyági vers Hadrianus kötetéből)

Honnan a sok színes élet, --
Mézet itatni epével?!
Szenderedik az öröklét,
Költi a múló meséket:
Haldokló csillagból lettem,
Hoztam és viszem a Földet,
Éltet csírázó halálból
Teremtett gyöngye a rögnek.

Honnan a sok színes álom, --
Valóval ver meg az Isten!
Átok virágát imának
Csokorba, jaj sose kössed!
Űrhonban csillagom vár már,
Messzi világban a lelkem.
Mágneses hullámok árján
Fénynek ahogy megszülettem.

Honnan a sok színes Minden, --
Semmivé érik, ha felnő.
Üdvözlégy Szerelem Isten:
Vágyam a Nap, a kék felhő.
Sárból az arcom, a szívem,
Teremtett gyöngye a rögnek,
Vízcsobogás és a bércek
Értem is mind könyörögnek.

Honnan a sokszínű dallam, --
Halkul a templomi ének.
Csókol a szentséges hajnal,
Mossa eső az egészet.
Szivárvány száll fel az égre,
Fészkébe rejti mi félszeg.
Szenderedik az elmúlás, --
Költi százszorszép mesénket...

IX.

Athéni levél

(fiktív levél Hadrianus császárnak egy athéni nőtől)

Kedves uram, lásd, nem feledett írója e szóknak.
Eljött már a tavasz, s ülve a kerti padon
Rád gondolt ama lány, aki hajdan csókja hevével
Kérte a pantheonok szóttalan isteneit:
Adják vissza kegyük, rokonod fordítva a jóhoz,
S adják vissza neked római éveidet.
Zúg a bogár, a levél csoda zöld és frissek a hangok,
Mint búcsúnk szomorú, röpke athéni nyarán.
Hírt hallottam uram, hogy népeid hívtak a trónra
S császár lett a neved. Ajkaim röpke imát
Mondottak s már akkor a tintát hoztam a padhoz:
Hadd írok neked egy végső, szép levelet.
Sorsom mostoha nem volt, férjem az oldalamon van,
Mégis tudva tudom, kapcsunk nem törik el,
Akkor sem, ha a szóknak köztünk vége szakadván
Éled életedet, s én élem magamét.
Épp az imént szállt mellém tarka madárka az ágra.
Árva szegény, egyedül, mint voltál magad is.
Morzsát szórtam elé a kenyérből, jó vacsorámból,
S hálás szívvel eszi, boldogan úgy csipeget.
Légy hát boldog uram! Hisz az élet hozta a morzsát,
s látod, most kivirulsz, mint a kerti virág.
És ha a rangod felhőként beborítja a sorsod,
Képzeld azt, akiét nem veti fénnel a Nap.
Emlékszel még arra a múltbeli, városi házra?
Ott éltél egyedül, más most már lakosa.
Megvan a pénz is a házáért, gondosan őrzöm az árát,
Abból gyermekemet ifjúvá nevelem.
Búcsúzom. Fogy a nappali fény s fogy a szó is a számról.
Még csak egy, mielőtt tollamat elvitetem.
Gondolj rám s az athéni lakodra ha súlyos a szíved:
Bölcs úr volt a miénk, bölcs lesz boldogan is.

X.

Antinousz halálára

Meghalt Antinousz, s véle a lelkem is.
Asszonyomód zokogok, könnyeim árja hull
Mint sós záporosó. Céltalan életem
Mint kóbor falevél kereng.

Szép Hispania, hol édesanyám ölelt
Mint síró csecsemőt, s éneke altatott,
Nem termett soha oly mézizü, jó fügét,
Csókjánál ami édesebb.

Barbár dák seregek törtek a légiónk
Ellen rémületes módon üvöltve, ám
Szívem meg nem ijedt annyira, mint mikor
Láttam, hogy merül ő alá.

Ködlő északon áll büszke falam, mely az
Őrjöngő briteket fékezi. Mégis úgy
Kívánom, balomon kedvesem állna bár,
S fékezné ura bánatát.

Hellász kincseinek bár sora végtelen
- Márvány templomokon istenek óriás,
Színes szobrai és bölcs filozófiák
- Legdrágább nekem ő marad.

Istenné emelem, életem óvja most
Csillagként a sötét égi mezőkön ő,
S egyszer majd odafönn újra találkozunk:
Holtomban vele élhetek.

XI.

Antinous sírja előtt

Röpke illat, lepke a napvilágon,
könnyű vízfolyásba ma elmerültél,
szomjad oltva hordod az ősi nektárt
Aphroditének.

Túl a Léthe mályvavirágu partján
teste vágyak köntöseként leomlik –
nem feledlek, tudd odafönn, te voltál
második énem.

XII.

Számadás

Hadrianus visszatekint életére

Mottó: „Potest ex casa vir magnus exire.”
– Kunyhóból is származhat nagy férfi.
(Seneca)

Mit rontottam az életben, noha jobbat akartam?
Ott lebegett a szememben a cél, hogy védjem a békét,
mindig ezen rágódom az éjjel, nem hagy aludni...
Építettem a límest, őrtornyot, palotát is,
végigutaztam a nagy birodalmat, visszaszereztem
sok leigázott népnek a földjét, mégis utálnak...
Kettős lényem, a jó és zsarnoki harcol a mélyben:
Bar Kohbát megkínóztattam, a nyelve kivágva,
(mért kellettél úgy nekem is, te csodás Jeruzsálem?)
régén volt, de tekintete áttör a múlt sziluettjén,
kell-e a népnek az elrettentés, vagy kegyelemmel
többet elérnék? Most már késő bánni a dolgot,
sírba viszem, feledésbe merítse az isteni álom,
s gondolkozz el, felszínes, felelőtlen utókor,
csak kritizálsz, és meg sem próbálsz nézni magadba.
Lélek-utunkon az összes tört rész lásd, kiegészül:
kunyhód volt? Palotád? Minden egész valahol...

XIII.

Hadrianusnak

A Bar Kohba lázadás vérbefojtójának,
aki nem kunyhóból származott.

(Mik. Könyve, hetedik rész, hetedik vers,
az ószövetségi kispróféták,
Radnóti Miklós és szüleim emlékére.)

...ne örülj, én ellenségem,
hogy legyőztél engemet,
elbuktam bár kelepcedben,
elbuktam, de felkelek.

Én az Úrra nézek s várom,
szabadításom Istenét,
széles utak sárát járom,
várva végítéletét.

Pörömnék, ha végleg vége,
lelkem száll az öröklétbe,

s csak elgyötört testemre vár,
a széttaposott utcasár.

XIV.

Ganéjon is

Ganéjon is születhet
rabszolga, spicli, cézár,
ki fórumtalanított
falkomplexumon sétál,
ködből és füstből épít
territóriumára
problémamentesítőt,
és lekommunikálja,
no kritika, no vircsaft,
barbarosz-ügy nem kérdés,
a limes majd megoldja,
rémtöbbslettel győz és kész,
rabszolgaszíjra fűzve
az érvek és a vádak,
gondolja meg, ki könnyen
tekintélyére támad,
gondolja meg, ki annyit
pofázik vagy csak gondol-
kodik, és hozzá képest
mindegy, gót, germán, angol,
idő és tér keverte
népvándorlaskísérlet,
limesfalak mögött nő
a legnagyobb kísértet,
a birtokolhatatlan,
no civitas, libertas,
ha semmiből is támad
diverzitás, diverzáns,
peremvidékeinkre
ki fog vigyázni itten,
ganéjon is születhet
rabszolga, barbár, Isten.

XV.

Altatódal

Kék szeme zárul, alszik az ég; besötétül az ablak,
Dunna alatt pihen, alszik a rét, álmodj, betakarlak!

Alszik a méh, a darázs, pici lábán csöpp feje nyugszik,
Nem zümmög, hiszen alszik a hang; gyere, tedd le a buksid!

Szunnyad a villamos, éppen csendesen áll a remízben,
Míg pihen, egy aprócskát csenget – aludj, kicsi kincsem!

Alszik a széktámlán a kabát, nem moccan a gombja,
Őrzi a friss szakadást, míg tested az ágyadat nyomja.

Szunnyad a labda, a síp, a kalács, és alszik az erdő,
Álmodj mennyei álmot, amíg az a reggel is eljő!

Hozzád hajlik a távolság, buborékján látod
Mind, ami szép, csak aludj, kicsikém, gyönyörű a világod!

Tűzoltó leszel, építhetsz stadiont, ha akarsz majd,
Látod, elalszom, aludj már! – Álma narancslevet hajt.

XVI.

Róka vigyor helyett

Zsinórmértékké lesz a métely. Akárha dugottan
a diktafon bűsz frakción,
surrog a lélek, a vád.

- Mondták rég: származhat kunyhóból a nagy ember.
Vagyon tehetséget nem ad.
Görcsöl e korban a zöm.

Sápadt arcban most keserűen görbül a száj, és
legyint a kéz. - Jön sorvadás.
Zsoldja a vad mutyinak

Nézz ide! Látod? Fegyver a pénz. Tehetetlen az elme.
Falánx - de meddig tartana?
Csín-üvegét betörik?

Jól őrzött falait megugorják? - Róka vigyor - ne,
ne ez legyen! A hős legyen!
Tiszta tekintet, a szó.

Az, mit a lélek egésze elismer, tisztel. A napfény
ha süt, kiáltsad: én napom!
Erre születtem, ez az! -

- Vagy dünnyögj? Füttyüressz? Mert kunyhóban születettnek
a farnyalás, nem értelem,
égbe csak az vezet el?

- Nem hiszem én, bár mondod, hidd el: nem Jupiter, nem
Jézus világa él. - Figyelj!
Űr-karavella - úszik időnk.

XVII.

Levél Gaius Calpurnius Piso senatornak

Gaius! Jól látod, Rómában métely a princeps.
Mind hamisak, sőt Caesar s Nero egy kutya, hidd el.
Ellenségei köznek, jónak, néphatalomnak.
S úgy vélik, költőként jár a babér a fejükre,
Csak mert ők ivadékok a hajdani nagy nemesek közt.
Mossa le vér mielőbb Rómáról zsarnoki címük,
Vessünk véget öröklött jognak s túlhatalomnak!
Nagybátyámat, bölcs Senecát kell itt megidézni:
Kunyhóból is származhat nagy férfi, nagy ember,
S rabszolgáink is csak jó atyafik, feletársak.
Néked mondjam, akit plebeius háznép fia nemzett?
Ügyben vélünk csak proletár és külhoni tarthat!
Az, kinek ősei közt mind ily vér folyt ereikben.
Ismerek egy fő, kit rokonától érdemesülten
Láthatnánk köztünk majd egykor jó katonának.
Másik suszterinas, s aki tud pár szót latinul tán,
S nem patrícius ősapját ismerte tiéd is.
Harmadik az, ki szabónak készül, s vére vörös lett.
Ismerek én kis kunyhóból jött embereket még,
Kik kitanulták volna a jognak s hitnek a csínyét.
Hogy ki legyen dictatorként vezetőnk: legegyenlőbb,
Azt a kiválasztottak közt leljük, s kikiáltjuk.
Addig jusson ahány fő él itt néphatalomhoz,
Kapjon költőként rangot mindenki e honban!
Üdvözlöl elvi barátként – Ave! – Lucanus, a költő.

XVIII.

Tűnődés egy megsárgult papirusztekercs felett

„Potest ex casa vir magnus exire.”

/Kunyhóból is származhat nagy férfi./

Régi levél Senecától – nagy férfi maga is –, de
mondd, Hadrianus, meddig tart – s mégis: mi a nagyság;
szobrai állnak-e majd, ha az újak már nem akarják?
És, honnan lesz mind, aki nagy, s nagynak mi a célja;
Róma hatalmas, Róma örök, ám benn, a lakója
férfi-e végre, vagy csak a hírnév torz szüleménye?

Oly sok a mérce, Aeliusom, de van-e valódi?
Pénzzel mérjük-e, vagy címerrel, születéssel,
jéghideg IQ-val, vagy az izmok nyers erejével;
karnagyot is decibellel – csak? – ritmus, zene nélkül?
Kapcsolnánk inkább hatalomhoz – ámde milyenhez:
barnához, vagy tán feketéhez, s még a vereshez?
Ókori s újkori Nérók gyilkos örületéhez;
lelkeket is bekerítő harcban a vélt diadalhoz?...

Csak keveset sorolok, majd más elmondja a többi.
Ám ami bennük áll – attól lesz nagy ma a férfi?
Hol az igaz, a valódi; másnak a jót, ki cselekszi?
Nélküle, férfira – nagyra –, egyszerű lenne a képlet:
kunyhóból csupa vesztes, s csak az a nagy, aki győztes.
Nagy vagy hát te, Ceasar, rabszolgákon uralkodsz,
míg a messzi világban rabszolgát szabadító,
egyszoba-látta Lincoln – elnökként is a jöttment?
S itthon, az orvos, megmentője az édesanyáknak:
Simmelweis, a számkivetett – hát ő hova számít?
Vagy aki költő... Nem telt kuglerre, libasültre,
s lásd, a szegény, az árva – örökre József Attila.

Másként mér, lám, s más is a mérce. Más a valódi.
Kunyhóban – s mégis palotában – jött a világra.
Ismer téged, Ceasar, ismerte Senecát is;
úgy hívják: szeretet.

XIX.

Szakállas portré

*Kunyhóból is származhat nagy férfi.
(Seneca)*

Furcsa gyermek ő, akié a jászol,
rettegett szavától a régi császár,
fénye átér több ezer éves éjek
ószövetéből.

Nem szaladgált knósszoszi drága lépcsőn,
gömbje nem gurult oda színaranyból,
apja nem király, se nagy úrfi, báró,
egyszerű ács volt.

Anyja halványarcú a régi képen,
hol gyerekként óvja a déli széltől,
kettejük közt bomlani kezd a hajnal,
földi szivárvány.

Ők a kunyhó – ég tetején a reggel
megkerülte hétszer a búzaföldet –
hányszor adja kölcsön a furcsa vázat
testnek a lélek?

Ébredünk, de nincs aki lát az álom
szürke hártájának a túlfelére,
nincsen út, mely elvezet innen élve,
menni mezítláb.

Sárdobálás szennyei őt nem érték,
napba fordul talpa alatt a tenger,
fénye villan gyöngyeinek, halaknak
puszta szavától.

Míg a szív benn kincseket ír a mennyben,
kint a bent és mindene csak virágzás,
fenn az ég és lábad előtt a mélység,
benned a létra.

XX.

A tulipánfa

Hadrianus imperátor tiszteletére

Jóézés, hogy szerettél minket: az állam-
férfi ilyen, az istenek által rábízott nép
gondját viseli a korban; A SZOLGA A CSÁSZÁR.

Merengve óbudai-szigeti palotád romján,
üzenem: kétezer év múlt,
s diszkrét bájú rossz gazda uralg,
lejjebb rosszarcú hadarók gazsulálnak,
el soha nem jó tisztes jó mód,
csak a sikítófrász, a várólista, a kitántorgás,
a halál a sötét fagyban.

Pár pirinyó párt cívódik még,
rágja az egyleti gittet,
s nem lángolnak az utcák.

Tán csak a túlélő szerelem: a szökőforrás, az emelőszél, az üde jégár, hogy szülje a görgeteget,
sok szilaj folyónk hadd szelidüljön,
s jöjjön a Kedves a lenge tavaszban,
örökíteni boldog tulipánfánkat.

XXI.

Életpálya

Nem volt anyja se apja, hogy lett, senki se tudja,
ő se, csak annyit tud, felszedték valahol.
Felszedték, s bekerült egy intézetbe az árva,
onnan emelték ki jó nevelőszülei.
Nem tudhatták, mekkora kincs hullott az ölükbe,
mígnem a kis jöttment azt nem mondta: elég,
most már rajtam a sor, hogy amit kaptam, viszonozzam,
általatok lettem árvából valaki.
Állta szavát a legény otthon meg az iskolapadban,
végül a diploma jött, „summa cum laude”.
Orvos lett, s bár második otthona már a szülészet,
még mai is ellágyul, ha felsír a kis csecsemő.
Mintha ő maga jönne világra, mint a mesében,
egyszer volt, ami volt, így lett ő maga is.

XXII.

In memoriam Cziffra György

Ősz van...fáradt légy zümmög...kifakultak a fények,
Lázas gyermek fekszik a priccsen a pesti barakkban.
Homloka izzad, az arcán lázrózsák tüze lángol,
Mellkasa hullámszik, ahogy ébren küzd levegőért.
Anyja teát főz. Aggódón hallgatja, zihál-e,
Vagy tüdejében a görcs szünetet kér, fogja a légzést...

Nővérét a nyomorban egy dolog élteti: vett egy
Hangszert! Zongora áll a sarokban, ott gyakorolgat,
D-dúr skálát játszik, a légy beledong a szünetbe...
Közben a gyermek karja mozog, kicsi ujjai járnak,
Mintha az ő keze futna a billentyűk pepitáján,
S fájdalmában felszisszen, ha a cisz feketéjét
Nővérenek az ujjá kihagyja, helyette a cé szól...

Nyílik az ajtó. Apját hozta az est a barakkba,
Nézi a légszomjtól fuldokló néma fiúcskát.
Meggyógyul? Vagy a láz elemészti a gyermeki testet?
Bár tudná, mire szánta a sors, mi a célja szegénnyel...

Ő lesz majd, aki cirkuszban lép fel, csodagyermek,
Zongorajátékán álmélkodnak a lelátón?
Ő lesz majd, aki Recsk zord kőbányáiban izzad,
Lágy futamokra való keze mázsás tömböket omlaszt?
Épp csak nyolc éves lesz, s már Akadémia várja?
Ő lesz majd, aki szerte a földön hírnevet épít?
Vagy besorozzák – elsőkik, őt zargatja a törvény,
Kényszermunkán, rabszolgának szánja az élet?
Ő lesz majd, aki ötvenhatban úgy muzsikál, hogy
Koncertjével a lelkét adja a forradalomnak?

Bármi lehet még – akkor, hogyha megéri a reggelt.
Lázálmában zongorabillentyűk kavarognak,
Anyja a forró arcát D-dúrban borogatja...
Nyirkos az angyalföldi barakk, kifakultak a fények.

XXIII.

Ági anyuka

Lassú, szürke folyóként omlik a vályog a házról.
Szétmálló vakolat vigyorog le a sarki penészsre.
Szép, takaros kert állt itt. Rég felfalta a dudva.
Díszített kapuból lett póre. A rozsda lemarta.
Nézi a nő. Arcát kérges tenyerébe lehajtja.
Nem sírt évekig és most sem hull könny a szeméből.
Lázas gyermeke mellé ül le az ágyra. Kezében
vízről átitatott kendő, a fejet borogatni.
Egy hete jött a betegség. Ági azóta nem alszik.
Már nem tudja, mikor váltotta az éjjel a nappalt.
Izzadt paplan alól apró kéz nyúl ki feléje.
Aggodalomfelhőkkel az arcán néz a leányra.
Két karját, mint egy Krisztus szobor újra kitárja.
Gyermeke, mint a riadt vad, gyorsan bújik ölébe.
Érzi a láz remegését átfurakodni a testen,
mit nemrég még szíve alatt hordott. Ha tehetné
átvállalná minden egyes kínját a betegnek.
Síri a csend. Meghallani itt ma a szívdobogást is.
Ági a gondolatok mezején megküzd a halállal.
És a Kaszás remeg! Így még senki se bánt vele! Halkan
meghajol és elmondja, nem oly nagy a gond. A betegség
elmúlik hamar. Elköszön, és fejvesztve fut innen.
Csökken a láz. A romos házban gyermekzsivaj éled.
Úgy győzött le halált és kórt, mint egy szuperember
egy giccses filmben. Mosolyogva a lánya felé néz.
Táncol az omladozó fal a csöpp lány víg kacajára.
Bent a penész a sarokból ujjong és lepereg. Kint
kék és citromsárga virágok nyílnak a kertben.
Ági anyácska a konyha felé indul mosogatni.
Tegnap hűtöttét nem fogják zengeni bárdok
és nem bánja, ha nem kap ezért szép serlegeket, mert
nincsen a Földön bátrabb ember egy édesanyánál.

XXIV.

Varga tanár úr

Varga tanár urat ismét várja az írka, a tábla.
Ötvenöt éve tanít már gyermekeket tudományra.
Hogyha az asztal előtt áll, issza szavát a diákság.
Nem jut eszükbe diákcsíny, nem jut eszükbe zshivánság.

Öltönye ujjá kopottas, homloka tiszta barázda.
Csend honol itt, ha az élet dolgait elmagyarázza.
Ősz haja csillog a fényben. Vérvörös ajka kiszárad.
Érzi a kort a gerincén. Vézna a teste. Kifárad.

Volt felesége, de meghalt. Negyvenegy éve, hogy elment.
Árva azóta. A lelkét marja a könny, melyet elrejt.
Nincs szeretője. Egy asszony volt csak az élete álma.
Életük összefonódott, mint a lián, meg a pálma.

Nedves a zokni a lábán. Ósdi cipője beázik.
Térde alatt feketéllő, jókora pacni tanyázik.
Két keze fázik. A kesztyű ujjá se éppen a legszebb.
Rég kifogyott a ruhából. Zokniba tűri be lentebb.

Nagyszünetekben, a portán várja hat árva legényke.
Mindig a Varga tanár úr hívja meg őket ebédre.
Csendesen esznek. A konyhás asszonyok elpityerednek.
Extra adag jut a menzán mind a hat árva gyereknek.

Néha, ha pénz jön a házhoz, menhelyekért adományoz.
Kóbor ebek vigyorognak rá, ha finom vacsorát hoz.
Bámul a gondnok a portán, látva a száz ebet enni.
Varga tanár urat Isten küldte-e jót cselekedni?

Éjszaka Varga tanár úr egy padon alszik a parkban.
Karja a vánkosa, elnyűtt, ócska zakója a paplan.
Otthona nincs neki. Így lett vége a harcnak a bankkal.
Néha bunyóznia kell itt pár fura, kétes alakkal.

Ajka szederjes a fagytól és didereg keze, lába.
Mégis olyan szeretettel gondol e ronda világra!
Hűvös a reggel. A szellő szürke haját simogatja.
Varga tanár urat immár várja az égi katedra.

XXV.

Panel ecloga

Mérnök

Jó napot István bátyám, rég nem láttam emerrel!

Közös képviselő

Adj' Isten Janikám! Gondoltam nem sietek már, Jó az idő, hát egy kis hosszabb séta nem árthat. No fiam aztán mondd csak, hogy s mint mennek a dolgok?

Mérnök

Van munkám elegendő most is, hála az égnek. Majdnem minden tömböt elkezdtek szigetelni, Egyet lent a pataknál éppen most fejezünk be. Bár olyan ez már őszintén mint csók a halottnak. Én ha tehetném az összes Kádár-palotákat Eltűntetném újat, mást építve helyébe.

Közös képviselő

Nem voltál még itt amikor már én a kezemmel Buzgólkodtam a blokkok csúcsán. Végire értünk A munkának, sörrel a kézben, fenn a tetőkön Ültünk, mint a világ tetején és láttuk a boldog Arcú embereket kik várták rég a lakást már. Úgy éreztük, tettünk egy kis jót a világon.

Mérnök

Haj, nem is úgy gondoltam inkább a gyerekekre Járt az agyam. Tudod én még jóízűn csavarogtam Naphosszt a Tisza partján, éltem mint hal a vízben. Ők pedig itt nőnek fel, szürkén, vasbeton erdők Árnyékában, bennük szinte örökre bezárva.

Közös képviselő

Édesapáddal még régen néhány Unicummal Visszaidéztük azt, ami emlék régi időkből És ő nem sajnálta a disznó ólat, árvizi kunyhót. Ami neked tán egykor könnyed, játszi kaland volt Az neki bús teher, és fiaddal majd ugyanez lesz. Te pedig onnan is ember lettél, mérnök a munkás Familiából. Egyet mindig véss az eszedbe: Kunyhó és panel együtt dőlnek míg a világ tart, Ami a mérték, és egyedül számít az az ember.

XXVI.

Dércsipkedal

Fehér a város, ágakon dércsipkegallért himbál
a szélfiú, a lányrokon, télvízhercegnő kinn áll,
várja, hogy megcsodáld.

Fehér a városszél, ilyen mesébe illő kosztümöt
rég nem kapott, rég nem pihent a sok szemét, a sok tömött
nejlonzsák ily fehérben.

Egy miccenés csupán, s a fagy öltöztet mindent, semmi ág
és fűszál nincs, amit kihagy, és semmi drót és nejlonágy
nem marad ki a jóból.

Lehetne bolygókép talán, vagy égig érő fán levél,
amit a kiskondás talál, míg ridegpásztorként élél
kukázó hajnalútján.

De nem lehet a hajnal itt mesébe illő pillanat,
csupán a dúló nappalig, mert nincsen új a nap alatt,
elolvad mind, a dér is.

A városszél, mit otthagyt a pillanat csodája és
a szélben zörgő nejlonok a putri oldalán, kevés
a mesét újraélni.

De se baj, lesz még ágakon más időben és hőfokon
szélkosztüm, csipke-optimum, mert putriból is, nejlonon,
terem hercegnő, herceg.

Fehér a város, hercegem, dércsipkegallért himbál,
télvízhercegnő elpihen, a túlélőkre immár
napfényzubbony kerül.